

13.05.2024

Asia/2

§ 280

V 29.5.2024, Valtuutettu Hilikka Ahteen aloite omaishoidettavien rokotuksista kotona

HEL 2023-015759 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Elisa Gebhardin ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Jan Ihatsu, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36276
jan.ihatsu(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Vanhusneuvoston lausunto omaishoidettavien rokottamisesta
- 2 Vammaisneuvoston lausunto 030524 Omaishoito ja rokotukset

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Hilikka Ahde ja 27 muuta valtuutettua esittävät aloitteensa, että omaishoitajilla sekä niillä omaishoidettavilla, joilla ei ole kotihoidon asiakkuutta, tulisi olla oikeus saada rokotteet kotonaan samoin ehdoin kuin kotihoidon asiakkailla.

Syyskuussa 2023 käynnistetty sosiaali-, terveys-, ja pelastustoimialan talouden tasapainottamiseksi laadittu muutosohjelma on toimialaa sitova. Aloitteen edellyttämät lisäresurssit olisi hankittava ostopalveluina. Talouden sopeuttaminen ja muutosohjelma velvoittavat sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialaa vähentämään vuokratyövoiman käyttöä. Oh-

jelman puitteissa ei ole mahdollista lisätä resursseja ja vuokratyövoiman käyttöä, mitä kaikkien omaishoitajien ja omaishoidon tuen asiakkaiden rokottaminen vaatisi. Lisäksi rokottamisen rajaaminen vain iäkkäiden omaishoitoperheiden palveluksi ei ole käytännössä mahdollista, koska se asettaisi eri ikäiset omaishoitoperheet eriarvoiseen asemaan.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan näkemyksen mukaan nykyinen käytäntö ei vaaranna kohtuuttomasti omaishoidettavien terveyttä eikä omaishoitajien jaksamista. Rokotus toistuu vain syystehosteiden aikana eikä vaadi ympärivuotista tai jatkuvaa hakeutumista rokotuspisteille rokotteiden saamiseksi. Suurin osa omaishoidon tuen asiakkaista ja omaishoitajista pystyy hakeutumaan rokotuspisteelle. Jos asiakkaan tuen tarve on lisääntynyt, voi olla aiheutta avata hänelle kotihoidon asiakkuus, jolloin kotihoito hoitaisi tarvittaessa myös influenssa- ja koronarokotukset asiakkaan kotona.

Kotihoito rokottaa jatkossakin kotihoidon asiakkaina olevat omaishoidettavat ja heidän viralliset omaishoitajansa, mikäli asiakas ei pysty itse tai läheisen avustamana hakeutumaan rokotuspisteelle. Kotihoidon asiakkuuden avaaminen perustuu tapauskohtaiseen arviointiin.

Asiasta on saatu sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan sekä vanhusneuvoston (liite 1) ja vammaisneuvoston (liite 2) lausunnot. Esitys on lautakunnan lausunnon mukainen. Vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto pitävät aloitetta kannatettavana.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 25 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Jan Ihatsu, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36276
jan.ihatsu(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Vanhusneuvoston lausunto omaishoidettavien rokottamisesta
- 2 Vammaisneuvoston lausunto 030524 Omaishoito ja rokotukset

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

13.05.2024

Asia/2

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta 23.04.2024 § 86

HEL 2023-015759 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle valtuutettu Hilikka Ahteen ja 27 muun valtuutetun omaishoidettavien rokotuksia kotona koskevasta valtuustoaloitteesta seuraavan lausunnon:

”Aloitteessa esitetään, että omaishoitajilla sekä niillä omaishoidettavilla, joilla ei ole kotihoidon asiakkuutta, tulisi olla oikeus saada rokotteet kotonaan samoin kuin kotihoidon asiakkailla. Aloitteessa nähdään, että tämä omalta osaltaan tukisi omaishoitajien jaksamista vaativassa ja raskaassa työssään ja suojelisi omaishoidettavia vakavilta, henkeä uhkaavilta sairauksilta.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta toteaa, että omaishoitajat tekevät arvokasta työtä ja omaishoitajien tukeminen on tärkeää. Sekä omaishoidettavien että omaishoitajien terveydestä huolehtiminen on keskeinen tekijä omaishoidon onnistumisessa. Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta katsoo, että aloitteessa esitetty rokotuskattavuuden lisääminen on ymmärrettävä ehdotus. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimi ei kuitenkaan pysty toteuttamaan aloitteen mukaista omaishoitajien ja omaishoidon tuen asiakkaiden rokottamista esitetyssä laajuudessa, minkä vuoksi lautakunta ei kannata esitystä. Syyskuussa 2023 käynnistetty sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan talouden tasapainottamiseksi laadittu muutosohjelma on sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialaa sitova. Ohjelman puitteissa ei ole mahdollista lisätä resursseja ja vuokratyövoiman käyttöä, mitä kaikkien omaishoitajien ja omaishoidon tuen asiakkaiden rokottaminen vaatisi.

Kotona tapahtuvan rokottamisen laajentaminen nykyisestä

Omaishoidon tuen asiakkaita oli vuonna 2023 yhteensä 3799, joista 65-vuotiaita tai tätä vanhempia oli 1764 ja alle 65-vuotiaita oli 2035. Omaishoitajia oli viime vuonna yhteensä 3130. Jos kaikki omaishoidon tuen asiakkaat ja omaishoitajat rokotettaisiin heidän kotonaan, kuten aloitteessa esitetään, olisi rokotettavia henkilöitä yhteensä yli 6900. Kaikkien omaishoitajien ja omaishoidon tuen asiakkaiden rokottaminen ei ole lakisääteinen velvoite.

Rokottaminen kausi-influenssaa, pneumokokkia ja tämänhetkisen tiedon mukaan myös koronaa vastaan ajoittuu loka-tammikuun ajalle. Rokotetta tulee antaa kaksi, jossain tapauksissa kolme, mikä tarkoittaa 13700–20700 rokotetta. Jos rokotus rajattaisiin vain 65-vuotiaille ja tätä

vanhemmille omaishoidon tuen asiakkaille ja heidän omaishoitajilleen, tarkoittaisi tämä vähintään 6600–9000 rokotetta.

Rokottaminen kotona kestää seurantoineen 20–30 minuuttia. Tämän lisäksi tulisi huomioida myös matkustamiseen ja kirjaamiseen kuluva aika sekä se, että jokaiselle rokotettavalle tulisi avata asiakkuus asiakas- ja potilastietojärjestelmään. Rokotusluvan omaava sairaanhoitaja tai terveydenhoitaja hoitaa 50 rokotettavaa noin kuudessa työpäivässä. Jos kotona rokotettaisiin 65-vuotiaat ja tätä vanhemmat omaishoidettavat ja heidän omaishoitajansa, 60 lähipalvelualueelle tarvittaisiin 15 rokottajaa, jotta rokotukset saataisiin annettua kuukauden aikana. Vaihtoehtoisesti kahden kuukauden ajalle tarvittaisiin kahdeksan hoitajaa. Tämä resurssi tulisi hankkia ostopalveluna, mikä johtaisi arviolta 100 000 euron lisäkustannuksiin. Talouden sopeuttaminen ja muutosohjelma velvoittavat sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialaa vähentämään vuokratyövoiman käyttöä. Lisäksi rokottamisen rajaaminen vain iäkkäiden omaishoitoperheiden palveluksi ei ole käytännössä mahdollista, koska se asettaisi eri ikäiset omaishoitoperheet eriarvoiseen asemaan.

Kansallinen rokotusohjelma ja rokotuksiin hakeutuminen

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan näkemyksen mukaan nykyinen käytäntö ei vaaranna kohtuuttomasti omaishoidettavien terveyttä eikä omaishoitajien jaksamista. Rokotus toistuu vain syystehosteen aikaan eikä vaadi ympärivuotista tai jatkuvaa hakeutumista rokotuspisteille rokotteen saamiseksi. Suurin osa omaishoidon tuen asiakkaista ja omaishoitajista pystyy hakeutumaan rokotuspisteelle. Jos asiakkaan tuen tarve on lisääntynyt, voi olla aiheutta avata hänelle kotihoidon asiakkuus, jolloin kotihoito hoitaisi tarvittaessa myös influenssa- ja koronarokotukset asiakkaan kotona.

Omaishoidon tuen asiakkaista kotihoidon tai kotipalvelun asiakkaina on yhteensä 13 prosenttia. Iäkkäistä omaishoidon tuen asiakkaista säännöllistä kotihoitoa saa 27 prosenttia ja alle 65-vuotiaista 1,5 prosenttia saa säännöllistä kotipalvelua. Kotihoito rokottaa jatkossakin kotihoidon asiakkaina olevat omaishoidettavat ja heidän viralliset omaishoitajansa, mikäli asiakas ei pysty itse tai läheisen avustamana hakeutumaan rokotuspisteelle. Kotihoidon asiakkuuden avaaminen perustuu tapauskohtaiseen arviointiin.

Sekä alle 65-vuotiaiden että tätä vanhempien omaishoidon tuen asiakkaiden ja omaishoitajien rokotuksista huolehditaan kansallisen rokotusohjelman mukaisesti ja siihen kuuluvat rokotteet ovat maksuttomia. Kansalliseen rokotusohjelmaan kuuluvan perusrokotussuojan lisäksi riskiryhmiin kuuluville tarjotaan heille räätälöityä rokotussuojaa tiettyjä

sairauksia vastaan. Myös nämä rokotukset kuuluvat kansalliseen rokotusohjelmaan ja ovat saajalleen maksuttomia. Ne annetaan neuvolassa, koulu- tai opiskeluterveydenhuollossa tai omalla terveysasemalla. Helsingin sairaaloiden vuodeosastot, seniorikeskukset ja palvelutalot rokottavat omat asiakkaansa.

Omaishoitajien jaksamista ja hyvinvointia koskeva asiakaskysely

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala on tunnistanut haasteeksi, että omaishoitotilanteisiin liittyy hyvinvointia heikentäviä riskitekijöitä. Tämän takia toimiala järjesti vuodenvaihteessa 2023–2024 omaishoitajille osoitetun asiakaskyselyn, jonka tavoitteena oli selvittää omaishoitajien jaksamista, hyvinvointia, tuen tarpeita sekä tyytyväisyyttä omaishoittoon sekä sitä tukeviin palveluihin. Kyselyn perusteella toiveet rokotuksista eivät näkyneet avoimissa vastauksissa, vaan eniten tukevissa palveluissa painottuivat konkreettiset avut arkeen, kuten siivouspalvelu ja omaishoidon tuen vapaapäivät. Tutkimuksen tuloksia on tarkoitus hyödyntää omaishoidon ja sitä tukevien palvelujen kehittämisessä. Kyselyn tuloksista tullaan tiedottamaan Helsingin kaupungin internetsivuilla keväen 2024 aikana.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Aloitteen mukainen rokotekäytäntö lisää rokotekattavuutta. Rokotusten laajentaminen kotiin tarjoaisi lisäsuojaa omaishoidon asiakkaille ja heidän hoitajilleen. Omaishoidettavissa on asiakkaita, joilla on heikentynyt immunitetti, ja heidän osaltaan aloitteen mukainen rokottaminen toisi mahdollisesti lisäsuojaa. Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta katsoo, että nykyinen rokotuskäytäntö ei aiheuta merkittävää vaaraa omaishoidettavien terveydelle eikä rasita omaishoitajia kohtuuttomasti. Jos omaishoidon tuen asiakkaan tilanne kokonaisuutena arvioituna tarvitsee kotihoidon palveluita, voidaan hänelle avata kotihoidon asiakkuus, jolloin asiakas voidaan rokottaa tarvittaessa kotona nykykäytännön mukaisesti."

09.04.2024 Pöydälle

Esittelijä

sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Soili Partanen, arviointitoiminnan johtaja, puhelin: 09 310 69984
soili.partanen(a)hel.fi

Maarit Sulavuori, perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja, puhelin: 09 310 62401
maarit.sulavuori(a)hel.fi

Minna Schalin, toiminnansuunnittelija, puhelin: 09 310 44569
minna.schalin(a)hel.fi